

ΟΜΙΛΙΑ

Προέδρου Βουλής κ. Φίλιππου Πετσάλνικου

Στην εκδήλωση για την επέτειο των 10 χρόνων από τη σύσταση του Εθνικού Ιδρύματος
«Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος»

Χανιά 30-11-2010

Κυρίες και Κύριοι,

Χαίρομαι που βρίσκομαι κοντά σας για την επέτειο ενός ιδιαίτερα σημαντικού ιστορικού γεγονότος, της Ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα την 1η Δεκεμβρίου 1913.

Η Ένωση υπήρξε το θετικό επιστέγασμα των επί σειρά ετών, αγώνων του Κρητικού Λαού, που είδε τελικά το όνειρό του να γίνεται πραγματικότητα με ένα μεγάλο μερίδιο της επιτυχίας να πιστώνεται στην κορυφαία πολιτική φυσιογνωμία του 20ου αιώνα, τον Ελευθέριο Βενιζέλο.

Η δημιουργία πριν από δέκα χρόνια του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος» αποτελούσε τον ελάχιστο φόρο τιμής σε αναγνώριση της προσφοράς του ευπατρίδη πολιτικού, αλλά και ηθικό μας χρέος απέναντι στην κοινωνία και κυρίως τη νέα γενιά.

Η πλούσια πνευματική δράση του Ιδρύματος, μέσα από εκδηλώσεις, συγγραφικά πονηήματα, ημερίδες, λευκώματα και άλλες πολιτιστικές πρωτοβουλίες διατηρεί ζωντανή την ιστορική μας μνήμη φωτίζοντας ιδιαίτερα μία πολυτάραχη και ιδιαίτερα δημιουργική περίοδο της ιστορίας της νεότερης Ελλάδας, τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα.

Κατά την περίοδο αυτή, με την πνοή και το όραμα του μεγάλου πολιτικού ανδρός συνέβησαν τεράστιες αλλαγές στη χώρα μας, αλλαγές που καθόρισαν την μετέπειτα πορεία της μέχρι σήμερα.

Πέραν αυτής της βασικής αποστολής, της ανάδειξης δηλαδή της ζωής και του έργου του Ελευθέριου Βενιζέλου στην εποχή του, το Ίδρυμα συμβάλλει στην πολιτιστική ζωή του τόπου και με άλλες καινοτόμες ιδέες τις οποίες υλοποιεί με τη συμπαράσταση της Βουλής των Ελλήνων.

Από την αρχή της λειτουργίας του, εξάλλου, το Ίδρυμα τέθηκε υπό την αιγίδα της Βουλής, λόγω της σπουδαιότητας του έργου του. Εύχομαι να συνεχίσει την προσφορά του το Ίδρυμα για πολλά –πολλά χρόνια, και διαβεβαιώνω ότι θα εξακολουθήσει να έχει την στήριξη της Βουλής των Ελλήνων.

Το να μιλήσει κανείς για τον Ελευθέριο Βενιζέλο είναι μία ενδιαφέρουσα πρόκληση.

Ειδικά εμείς οι πολιτικοί μπορούμε να εντοπίσουμε στοιχεία πολιτικής, που με σημείο αναφοράς μία τελείως διαφορετική εποχή, βρίθουν συμβολισμών, γεννούν ποικίλους συνειρμούς και παραλληλισμούς.

Είναι αξιοσημείωτο ότι εβδομήντα τέσσερα χρόνια μετά το θάνατό του τα στοιχεία της προσωπικότητας, της φιλοσοφίας, της σκέψης του, εκπλήσσουν για τη διαχρονικότητα τους και για τα διδάγματα που παρέχουν σε σχέση με τη σημερινή πραγματικότητα.

Προσωπικότητα πολυσχιδής, ο Βενιζέλος υπήρξε ένα πρωτοφανές κράμα Κρητικής ρωμαλέας ψυχής με αυτοπεποίθηση και ταυτόχρονα με μεγάλη πίστη στις δυνάμεις του λαού μας.

Παράλληλα ήταν κοινωνός της ευρωπαϊκής κουλτούρας η οποία συνδυαζόταν αρμονικά με την κοσμοπολίτικη ιδιοσυγκρασία του.

Οξυδερκής, οραματιστής, αισιόδοξος διακρινόταν από αφοσίωση στους πολιτικούς στόχους του. Γεννημένος σε έναν πολύπαθο, υπόδουλο αλλά περήφανο τόπο, ξεκίνησε ως Επαναστάτης για να βοηθήσει την Κρήτη να απαλλαγεί από την ξένη κυριαρχία.

Ο γέρος της Δημοκρατίας ο Γεώργιος Παπανδρέου τον χαρακτήριζε «ονειροπόλο και πραγματοποιοί». Πράγματι ο Βενιζέλος συνδύαζε τη θεωρία με την πράξη, το όνειρο με το ρεαλισμό.

Αργότερα στην κεντρική πολιτική σκηνή θέλησε να δώσει αξία στη μικρή και ασήμαντη χώρα, που ασθμαίνοντας έψαχνε να βρει το δρόμο της.

Ήταν αυτός που εμπνεύστηκε τις μεγάλες μεταρρυθμίσεις για να θέσει τις βάσεις της δημιουργίας του σύγχρονου κράτους. Εισηγήγε ρυθμίσεις που θεμελιώναν το κράτος δικαίου, διασφάλιζαν και δυνάμωναν την κοινωνική δικαιοσύνη.

Αναμόρφωσε τις εσωτερικές δομές οργάνωσης για να ενισχύσει την εσωτερική συνοχή με απώτερο σκοπό να ξεκινήσει δυναμικά τις εθνικές διεκδικήσεις, έχοντας μεγαλύτερο κύρος, περισσότερη αξιοπιστία και μεγαλύτερα αποθέματα τόλμης.

Ανασυγκρότησε του θεσμούς με το Σύνταγμα του 1911. Ενίσχυσε την οικονομία με μέτρα που εμπνέονταν από τις αρχές του φιλελευθερισμού σε συνδυασμό με την κοινωνική προστασία και την προσπάθεια άμβλυνσης των ταξικών συγκρούσεων.

Ο όρος «βενιζελισμός» συμπυκνώνει ένα μίγμα οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής που ανέταξε τη χώρα.

Προχώρησε σε ριζικές αλλαγές στον τρόπο οργάνωσης της χώρας, σε τομές στην παιδεία και την αγροτική παραγωγή, στα συνδικάτα και στις συνθήκες εργασίας.

Αφιερώθηκε στην προσπάθεια για την έξοδο της χώρας από την καχεξία, καταστρώνοντας και υλοποιώντας ένα τεράστιο πολιτικό και κοινωνικό πρόγραμμα.

Στόχος του ήταν παράλληλα να καταστήσει την Ελλάδα, ισότιμο εταίρο και συνομιλητή στο ευρωπαϊκό και διεθνές διπλωματικό στερέωμα.

Αρχές του 20ου αιώνα και μέσα σε αντίξοες συνθήκες που δημιουργούνται από εθνοκεντρικές τάσεις και ιμπεριαλιστικές διαθέσεις, ο Έλληνας πολιτικός χάρη στη αδιαμφισβήτητη διπλωματική του δεξιότητα, πέτυχε να βγάλει τη χώρα από την ηττοπάθεια.

Σημαντικό είναι ότι ήταν ένας από τους πολιτικούς που πολύ νωρίς, υιοθέτησαν την ιδέα της Διαβαλκανικής και Ευρωπαϊκής συνεργασίας σε υπερεθνικό επίπεδο.

Έχοντας ως όπλα τη ρητορική δεινότητα και τη δύναμη της πειθούς μπήκε δυναμικά και με αξιώσεις στη διπλωματική διεκυστίνδα των δυνάμεων της εποχής.

Κέρδισε την εμπιστοσύνη αλλά και σε πολλές περιπτώσεις το θαυμασμό και το σεβασμό των ξένων εταίρων. Χαρακτηριστική είναι η εντύπωση που έκανε ήδη στην αρχή της πορείας του ευρισκόμενος στην Κρήτη ακόμη, στον Γάλλο πολιτικό Κλεμανσώ ο οποίος επιστρέφοντας από ένα ταξίδι στην Ελλάδα μετέφερε σε συγκέντρωση στο Παρίσι: «Δεν θα σας κουράσω λέγοντάς σας για το μεγαλείο της Ακρόπολης, ούτε θα σας βασανίσω με αρχαιολογική διάλεξη. Είδα τόπους θαυμαστούς και μεταξύ άλλων την Κρήτη. Και δεν μπορείτε να μαντέψετε ποια είναι η πιο ενδιαφέρουσα ανακάλυψή μου, πιο ενδιαφέρουσα και από τις ανασκαφές. Είναι ένας δικηγόρος Βενιζέλος ή Βενιζουέλος. Ειλικρινώς δεν μπορώ να προφέρω επακριβώς το όνομά του, αλλά σε μερικά χρόνια ολόκληρη η Ευρώπη θα μιλεί για αυτόν».

Προβλέποντας τα οφέλη μίας συμμαχίας με τις δυνάμεις της Αντάντ στο Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, κέρδισε πολύτιμες συμμαχίες.

Κατάφερε να αυξήσει τα εδαφικά όρια της Ελληνικής Επικράτειας, διπλασιάζοντας την έκτασή της και τον πληθυσμό, αποκαθιστώντας την τρωθείσα εθνική υπερηφάνεια και το πληγωμένο γόητρο από τη ξένη κατοχή.

Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή και την κατάρρευση της Μεγάλης Ιδέας, που κατά πολλούς είχε πρόβλεψε αλλά δεν μπόρεσε να εμποδίσει, έσωσε με τους διπλωματικούς ελιγμούς την Ελλάδα με τη Συνθήκη της Λωζάννης το 1923. Του ζητήθηκε να μεσολαβήσει στις διπλωματικές διαπραγματεύσεις, το έκανε αποτρέποντας την ταπείνωση, περισώζοντας την κατάσταση, κατά τον Θεοτοκά «σώζοντας την Ελλάδα» όπως έγραψε το 1936 στο ύστατο χαιρε προς αυτόν.

Καταγράφηκε δικαίως ως ο αριστοτέχνης της επίτευξης του εφικτού. Και προσθέτω σε αυτό: Διεύρυνε τη σημασία του εφικτού σε όλους τους τομείς, με τον άνεμο της δημιουργίας, της αποφασιστικότητας, της αφοσίωσης.

Πάνω από όλα ο χαρισματικός πολιτικός εμφύσησε στους πολίτες την αισιοδοξία για το μέλλον, μετέτρεψε το δικό του όραμα και πάθος σε κοινό κτήμα και όνειρο του ελληνικού λαού, οδήγησε από το φόβο και την ανασφάλεια στην πίστη για τις δυνάμεις του.

Έχοντας την εμπιστοσύνη του κόσμου πήρε την απαραίτητη ώθηση να κατακτήσει τους εθνικούς πλέον στόχους.

Αυτό τον καθιστά εξάλλου πραγματικό εθνικό ηγέτη.

Όπως κάθε μεγάλος άνδρας έκανε και λάθη που όμως είχε τη δύναμη να παραδεχθεί, αποδεικνύοντας το μεγαλείο της αυτογνωσίας και της μετριοπάθειας, της σύνεσης και της προσαρμογής στις καταστάσεις.

Όπως έλεγε ο ίδιος « Διότι και τα έθνη όπως και τα άτομα, όπως και κάθε ζωντανός οργανισμός, τότε μόνο δύνανται να προαχθούν και να αναπτυχθούν, όταν έχουν την ικανότητα προσαρμογής προς τα μεταβαλλόμενες εξωτερικές περιστάσεις» (Εφημερίδα Έθνος 27 Απριλίου 1948, Αναμνήσεις π.Τσιμπιδάρου)

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος υπήρξε υπόδειγμα όχι μόνο για την παραδοχή των σφαλμάτων αλλά και για την ουσιαστική προσπάθεια ανατροπής και διόρθωσης. Μετά την επάνοδό του στην εξουσία το 1928, ο Βενιζέλος παρουσιάζει μία μεταστροφή.

Είναι πλέον η εποχή που εγκαταλείπει τη Μεγάλη Ιδέα, αναζητά και επιδιώκει να κτίσει γέφυρες φιλίας και διαρκούς ειρήνης με την Τουρκία για να εξυπηρετήσει τα πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα της χώρας μας.

Το πράττει αυτό αψηφώντας το πολιτικό κόστος που θα έχει. Η μεγαλύτερη μερίδα ψηφοφόρων είναι οι πρόσφυγες της Μικράς Ασίας. Ωστόσο τα συντριπτικά ποσοστά που κέρδισε στις εκλογές του 1928 δείχνουν ότι οι πολίτες αντιλαμβάνονται την ανάγκη αλλαγής σελίδας .

Επιστέγασμα αυτής της πολιτικής του ήταν η υπογραφή του Ελληνοτουρκικού Συμφώνου το 1930.

Η σημασία της προσωπικότητας του Βενιζέλου είναι ανεκτίμητη, η εθνική προσφορά του καθοριστική για το μέλλον της χώρας.

Στη συνείδηση των περισσότερων Ελλήνων πολιτών έχει καταγραφεί ως η κορυφαία πολιτική φυσιογνωμία του 20ου αιώνα.

Δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι και σήμερα, 74 χρόνια μετά το θάνατο του, η προσωπικότητα του Ελευθερίου Βενιζέλου εξακολουθεί να προκαλεί το ενδιαφέρον και να συγκινεί γενιές που δεν έζησαν την εποχή του, δεν έχουν άμεσες προσλαμβάνουσες παραστάσεις.

Είναι χαρακτηριστικό ότι τον Ελευθέριο Βενιζέλο τον τιμά όχι μόνο ο λαός της ιδιαίτερης πατρίδας του, της Κρήτης αλλά και σε κάθε περιοχή της Ελλάδας και ιδίως στην ιδιαίτερη πατρίδα μου την Μακεδονία.

Τον τιμούν με τον ίδιο σεβασμό τόσο οι γηγενείς Μακεδόνες όσο και οι πρόσφυγες που εγκαταστάθηκαν στην Βόρεια Ελλάδα.

Με ριζοσπαστικές αλλαγές ο Ελευθέριος Βενιζέλος σφράγισε τη χώρα του, με τη διπλωματική του ικανότητα συνέβαλε στη δημιουργία του πολιτικού σκηνικού της εποχής του αλλά και στη διαμόρφωση της ευρύτερης περιοχής των Βαλκανίων και της Μεσογείου μέχρι σήμερα.

Αποτελεί για όλους παράδειγμα ότι δεν πρέπει να δειλιάζουμε μπροστά στις προκλήσεις, να μην υποχωρούμε εξαιτίας του τιμήματος που πιθανόν να πληρώσουμε.

Οι στόχοι για να εκπληρωθούν απαιτούν πίστη, αισιοδοξία και θάρρος.

Σήμερα η χώρα μας μπορεί να αντλεί από το φωτεινό παράδειγμα του Ελευθέριου Βενιζέλου. Χρειάζεται να ακολουθήσουμε το όραμα και να μετατρέψουμε την κρίση σε ευκαιρία. Από πολλούς η παρούσα οικονομική κρίση παρομοιάζεται με την κρίση του 1929. Τότε η διαύγεια, η ευστροφία, η διορατικότητα και οι υποδομές που δημιούργησε ο μεγάλος πολιτικός για την αναμόρφωση της χώρας, περιόρισαν σε μεγάλο βαθμό τις επαχθείς συνέπειες.

Και τώρα χρειάζονται οι μεγάλες αποφάσεις, οι μεγάλες ριζοσπαστικές μεταρρυθμίσεις.

Η ενότητα, η συνεννόηση, η συνεργασία στρώνουν το μοναδικό μονοπάτι που πρέπει να ακολουθήσουμε.

Η αξία της «κατάθεσης ψυχής» του Βενιζέλου σε όφελος της πατρίδας μας, το πάθος του μας δείχνει και σήμερα το δρόμο.

Η ελπίδα, η αισιοδοξία και η θέληση είναι τα εφόδιά μας, η σκληρή δουλειά και η αφοσίωση στο στόχο μας είναι τα μέσα για να ανατάξουμε τη χώρα μας. Μπορούμε, και πρέπει να το επιτύχουμε

Ευχαριστώ θερμά.